

संस्थाप्य सोनाष्टयि (१) पूजयेत् । तोरणस्तम्भमूले तु कलसान्मङ्गलाङ्कुरान् । प्रदद्यादुपरिष्ठाञ्च कुर्याच्चक्रं सुदर्शनम् । पञ्चहस्तप्रमाणन्तु ध्वजं कुर्याद्विचक्षणः । वैपुल्यं चास्य कुर्यात् पोडशाङ्गुलसन्मितम् । सप्तहस्तो-
च्छ्रितं चास्य कुर्यात् दण्डं समाहितः । अरुणोऽग्नि-
निभश्चैव क्षणः शुक्लोऽथ पीतकः । रक्तवर्णस्तथा श्वेतः
क्षणावर्णः क्रमाद् ध्वजाः । कुसुदः कुसुदाक्षय पुण्डरीकोऽथ
वामनः । शङ्खुर्कर्णः सर्वनेत्रः सुमुखः सुप्रतिष्ठितः ।
पूज्याः कोटिगुणैर्युक्ताः पूर्वाद्या ध्वजदेवताः । जना-
ढकसुपूरास्तु पक्षिविम्बोपमा घटाः । अष्टाविंशाधिकशतं
कालमगच्छन्वर्जिताः । सहिरगया वस्तुकण्ठाः सोदका-
स्तोरणादुवह्विः । घटाः स्याप्याश्च पूर्वादौ वेदिकायाश्च
कोणगान् । चतुरः स्यापयेत् कुम्भानाजिघ्रेति (२) च
मन्त्रतः । कुम्भोष्वावाह्य शक्रादीन् पूर्वादौ पूजयेत्
क्रमात् । इन्द्रागच्छ देवराज ! वज्रहस्त ! गज-
स्थित ! । पूर्वद्वारञ्च मे रक्ष देवैः सह नमोऽस्तु ते ।
तातारमिन्द्रमन्त्रेण (३) अर्चयित्वा यजेद् बुधः ।
आगच्छाग्ने ! शक्तियुत ! आगस्य ! बलसंयुत ! ।
रक्षाग्नेयीं दिशं देवैः पूजां गृह्ण नमोस्तु ते । अग्नि-
मूर्द्धेति (४) मन्त्रेण यजेद्वा अग्नये नमः २ । महिषस्य !
यमागच्छ दण्डहस्त ! महाबल ! । रक्ष त्वं दक्षि-
णद्वारं वैवस्वत ! नमोऽस्तु ते । वैवस्वतं सङ्क्रमनमित्य-
नेन (५) यजेद् यमम् २ । नैर्ऋतागच्छ खड्गादत्र !
बलवाहनसंयुत ! । इदमर्घ्यमिदं पादं रक्ष तं नैर्ऋतीं
दिशम् । एष ते इति (६) मन्त्रेण यजेदध्यादि-
भिर्द्धरः ४ । मकराकूट ! वरुण ! पाशहस्त ! महा-
बल ! । आगच्छ पश्चिमं द्वारं रक्ष रक्ष नमोऽस्तु ते ।
उरुं हि राजा (७) वरुणं यजेदध्यादिभिर्गुरुः ५ ।
आगच्छ वायो ! सबल ! ध्वजहस्त ! सवाहन ! ।
यायव्यं रक्ष देवैस्त्वं समरुद्धिन्नेमोऽस्तु ते । वात (८)
इत्यादिभिश्चाचेंदोन्मो यायवेऽपि वा ६ । आगच्छ
सोम ! सबल ! गदाहस्त ! सवाहन ! । रक्ष त्वत्त-
त्तरद्वारं स्रुजिरे ! नमोऽस्तु ते । सोमं राजान-
मिति (९) वा यजेत्सोमाय वै नमः ७ । आगच्छे-
शान ! सबल ! गूलहस्त ! दृषस्थित ! । यज्ञमण्ड-
पक्षौशीं दिशं रक्ष नमोऽस्तु ते । ईशानादस्येति (१०)
यजेद्रीशानाय नमोऽपि वा ८ । ब्रह्मागच्छ हंसस्य !
कुक्कुब्धप्रहस्तक ! । सतीकोट्यां दिशं रक्ष यज्ञ-

स्याज नमोऽस्तु ते । हिरण्यगर्भेति (११) यजेन्नमस्ते
ब्रह्मणेऽपि वा ९ । अन्ननागच्छ चक्रादत्र ! कूर्मस्या-
हिरण्येश्वर ! । अधोदिशं रक्ष रक्ष अन्नलेश ! नमो-
ऽस्तु ते । नमोऽस्तु सर्पेति (११) यजेदननाय नमोऽपि
वा १० ५६ व्य० ।

(अत्राध्याये प्रतीकस्मृतिता मन्त्राः क्रमेण दर्शयन्ते यथा
(१) "सोनाष्टयि नो भवान्चरानि निवेशनी । यच्छानः
शर्म सप्रथाः" यजु० ३५।२१। अग्रे देवोऽष्टयि इति पाठः

(२) "आजिघ्र कलसं मद्या त्वा विशन्तिवन्दवः । पुनरुज्ज्वा-
नियतेस्व सहस्रं धुक्खरधारा पयस्वती पुनर्मा विशता-
द्वयिः" यजु० ८।४२

(३) "तातारमिन्द्रमवितारमिन्द्रं हवे हवे सहस्रं नूर-
मिन्द्रम् । ह्वयामि शक्रं पुरुहूतमिन्द्र स्वस्ति नो
मघवा धात्विन्द्रः" यजु० २०।५०

(४) "अग्निमूर्द्धां दिपः ककुत्पतिः पृथिव्या अयम् । अपां
रेतांसि जिन्वति" यजु० ३।१२

(५) "वैवस्वतं सङ्क्रमनं जनानां यमं राजानं हविषा दु-
वस्य" ऋ० १०।१४।१ अर्घ्यं चम् ।

(६) "एष ते निर्वृते ! भागस्त्वं जुषस्व स्वाहा" यजु० ६।३५

(७) "उरुं हि राजा वरुणश्चकार सूर्याय पन्थामन्वेत
वा ७ । अपदे पादा प्रतिघातवेऽकरोतोपवक्ता हृदया-
विधायितुं" ऋ० १।२४।८

(८) "वात आ वात भेषजं शम्भु मयोभु नो हृदे । प्रण
वायुं पि तारिषत्" ऋ० १०।१८६।१

(९) "सोमं राजानमवसेऽग्निं गीर्भर्हवामहे । आदित्यान्
विष्णुं सूर्यं ब्रह्माणश्च दृक्ष्यतिम्" ऋ० १०।१४१।१।

(१०) "ईशानादस्य भुवनस्य भूरेर्न वा ७ । यो यद्रुद्रादस्यैवम्"
ऋ० २।११।६ अर्घ्यं चम्

(११) "हिरण्यगर्भः समवर्तताम्रे भूतस्य जातः पतिरेक आ-
सीत् । स दाधार पृथिवीं द्यामतेषां कक्षौ देवाय ह-
विषे विषेमे" ऋ० १०।१२१।१

(१२) "नमोऽस्तु सर्पेभ्यो ये के च पृथिवीमनु । ये
अन्नरिक्ते ये च दिवि तेभ्यः सर्पेभ्यो नमः" यजु० १३।६

"भूमेः परिपङ्कं कुर्यात् क्षिपेद्भीहीर्हींश्च सर्पपान् ।
नारसिंहेन रक्षोघ्नं प्रोक्षयेत् पञ्चगव्यतः । भूमिं घटे
तु संपूज्य सरत्ने साङ्गकं हरिम् । अस्त्रमन्त्रेण
कवचं तत्र चाष्टशतं यजेत् । अष्टिध्वारया सिञ्चन्
ब्रीहीन् संख्या धारयेत् । प्रदक्षिणं परिभ्राज्य कलङ्क